

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет/інститут Педагогічний

Кафедра теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ХУДОЖНЯ ПРАЦЯ ТА ОСНОВИ ДИЗАЙНУ**

Освітня програма «Дошкільна освіта»

першого (бакалаврського) рівня
за спеціальністю 012 Дошкільна освіта
галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “29” серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Художня праця та основи дизайну
Викладач	Доктор педагогічних наук, професор Борин Галина Василівна
Контактний телефон викладача	0673437860
E-mail викладача	haluna.boryn@pnu.edu.ua, boryngv@ukr.net
Формат дисципліни Очний/заочний	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	180 кредитів ЄКТС
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/

2. Анотація до навчальної дисципліни

Програмою передбачено низку форм роботи зі студентами: лекції, лекції-презентації, лекції-демонстрації, семінарські та практичні заняття, майстер-класи, воркшопи, відео-тренінги, різноманітні творчі завдання для самостійної роботи, розвивально-стимулювальні вправи.

Програма курсу тематично структурована і складається з таких напрямів: психолого-педагогічні основи художньо-конструктивної діяльності дітей дошкільного віку; робота дошкільників з картоном та папером; робота дошкільників із природним та покидьковим матеріалами; робота з тканиною та волокнистими матеріалами. Такий розподіл змісту дозволяє забезпечити засвоєння теоретико-практичних основ курсу «Художня праця та основи дизайну», опанування знаннями про працю, як засіб формування активної творчої особистості дитини, розуміння особливостей організації занять з художньої праці та їхньої структури, а також дозволяє раціонально поєднати теоретичну підготовку з вміннями розв'язувати практичні завдання курсу.

Семінарські та практичні заняття є логічним продовженням лекцій. Їхня мета: поглиблення, розширення, деталізування знань, якими студенти опанували під час лекцій; перевірка якості їх засвоєння, оволодіння студентами практичними вміннями та навичками художньо-конструктивної діяльності та безпосередньої роботи з дітьми.

У лекційному розділі розкрито теоретичні засади курсу, психолого-педагогічні основи навчання художньої праці дітей дошкільного віку, форми і методи організації роботи дітей на заняттях. Система практичних занять охоплює засвоєння основних понять кожної техніки, що вивчаються (робота з папером та картоном, природними та викидними матеріалами, тканинами та нитками). Методика проведення семінарських, практичних (лабораторних) занять досить різноманітна: класичне семінарське заняття, побудоване за традиційною схемою; обговорення рефератів певної проблематики; ігри-імітації, творчі завдання різного рівня складності, індивідуальні навчально-дослідні завдання (ІНДЗ) практичного спрямування, виконання науково-практичних завдань, ділові ігри тощо. Найпоширенішою формою проведення практичних занять є комбіновані заняття, в яких поєднано теоретичну і практичну частини. Теоретична – передбачає усне обговорення питань до теми, практична – самостійне моделювання студентами окремих навчальних ситуацій, демонстрування методів роботи з дітьми в аудиторії. Використання практичних завдань забезпечує викладачеві здійснення контролю за рівнем засвоєння студентами знань, сформованості навичок і вмінь роботи з різними матеріалами, сприяє розвитку пізнавальних інтересів, естетичного смаку. Частина практичних занять має навчально-тренувальну спрямованість. Майбутні фахівці вправляються у виготовленні виробів, здійснюють пошукову роботу задля визначення їхньої тематики.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення даної дисципліни є підготувати майбутніх вихователів ЗДО до усвідомлення сутності художньо-конструктивної діяльності та її ролі в духовному становленні особистості, ознайомлення майбутніх педагогів з технологічними прийомами обробки різних матеріалів.

Основними завданнями є: формування необхідних практичних умінь та навичок щодо виготовлення й художнього оформлення виробів; розуміння особливостей організації занять з художньої праці та їхньої структури, а також раціонального поєднання теоретичної підготовки з уміньми розв'язувати практичні завдання курсу; оволодіння методами стимулювання та активізації творчої діяльності дітей; оволодіння майстерністю виконавської діяльності у відповідних видах художньо-конструктивної діяльності; розвитку у майбутніх педагогів художнього сприйняття (здатність відчувати колір, форму, усвідомлення емоційної виразності об'єкта, вибір засобів відтворення образного змісту виробу); формування активності, самостійності, прагнення до творчості; розвитку естетичного смаку, формування естетичної культури. Ознайомлення майбутніх педагогів з технологічними прийомами обробки різних матеріалів під час виготовлення та декорування виробів з паперу, картону, тканини та ниток, природних та викидних матеріалів; теорією та методикою керівництва художньо-конструктивною творчою діяльністю дітей дошкільного віку; особливостями аналізу виробів, принципами їх добору в освітньому процесі ЗДО; змістом, формами, методами організації художньої праці в дошкільному закладі освіти.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Компетентності:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, що передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

КЗ-5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Спеціальні компетентності

КС-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).

КС-7. Здатність до національно-патріотичного виховання дітей раннього і дошкільного віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста; інтерес і повага до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів).

КС-13. Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо-продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку.

КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

Програмні результати навчання:

ПР-01. Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

Р-04. Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.

ПР-15. Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.

ПР-18. Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.

ПР-20. Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	180 кредитів ЄКТС,
лекції	Лекції – 18 год.
семінарські заняття / практичні / лабораторні	Семінарські заняття – 22 год.
самостійна робота	Самостійна робота – 50 год.

Ознаки навчальної дисципліни		
Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
012 «Дошкільна освіта»	4/7	вибіркова

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб
<p>Тема 1. Художня праця як творча дисципліна. Її зміст та завдання Аналіз поняття «Художня праця». Формування активної й творчої особистості дитини засобами художньої праці. Завдання вихователя у навчанні дитини художній праці. Вплив морального, трудового та естетичного виховання на розв'язання завдань художньої праці дошкільників. Основні вимоги щодо організації художньої праці в ЗДО. Виховання особистісних якостей та характерологічних рис дошкільників (охайності, дисциплінованості, відповідальності тощо) у художній праці. Формування художніх і конструктивних умінь педагога.</p>	2	2	5
<p>Тема 2. Методологічні основи художньо-конструктивної діяльності дітей дошкільного віку Методи і прийоми педагогічного супроводу художньо-конструктивної діяльності дошкільників. Особливості використання ігрових методів та прийомів, ситуацій виробу. Характеристика</p>	-	2	5

<p>принципів організації та проведення занять з художньої праці. Організація художньої праці дошкільників на основі особистісно-діяльнісного підходу. Аналіз змісту чинних програм «Я у світі», «Дитина», «Соняшник», «Дитина в дошкільні роки», «Впевнений старт» та ін.</p>			
<p>Тема 3. Вплив художньої праці на різнобічний розвиток дошкільників Розвиток особистості дошкільника й художня праця. Розвивальна спрямованість занять з художньої праці. Особливості естетичного виховання дітей на заняттях з художньої праці. Особливості розвитку творчих здібностей дошкільнят на заняттях з художньої праці. Вплив художньо-конструктивної діяльності на розвиток мовлення дошкільників.</p>	2	2	5
<p>Тема 4. Організація художньо-конструктивної діяльності в закладі дошкільної освіти Заняття як форма організації художньої праці дошкільнят. Зміст, структура занять з художньої праці. Методика організації самостійної художньо-конструктивної діяльності дошкільників. Вимоги до аналізу дитячих виробів. Форми організації художньо-конструктивної діяльності в ЗДО. Методика проведення занять. Організація самостійної художньо-конструктивної дітей. Методика проведення майстер-класів художньо-конструктивного змісту з дітьми дошкільного віку та їх батьками.</p>	2	2	5
<p>Тема 5. Обладнання куточків для художньо-конструктивної діяльності в ЗДО Педагогічні, гігієнічні вимоги до обладнання куточка художньо-конструктивної діяльності. Вимоги до матеріалів, приладів для занять. Методичний супровід художньо-конструктивної діяльності в ЗДО. Традиційні, нетрадиційні матеріали для художньо-конструктивної діяльності в ЗДО. Характеристика технічних засобів навчання для занять з художньої праці.</p>	-	2	5
<p>Тема 6. Художньо-конструктивна діяльність дошкільників з папером і картоном Історія виникнення паперу. Види паперу для художньо-конструктивної діяльності дошкільників. Основні прийоми роботи з папером. Методика</p>	2	2	5

<p>виготовлення виробів з паперу та картону. Виготовлення площинних напівоб'ємних виробів з паперу та картону. Особливості виготовлення виробів за трафаретом та шаблоном. Методика виготовлення напівоб'ємної предметної, сюжетної аплікації. Особливості виготовлення іграшок із рухомими частинами: поетапність виконання роботи; опанування способами з'єднання деталей іграшки. «Орігамі» в закладі дошкільної освіти. Виготовлення виробів зі смужок паперу. Виготовлення виробів у техніці «квілінг». Методика виготовлення виробів у техніці переплетення. Виготовлення об'ємних та напівоб'ємних виробів зі смужок. Конструювання об'ємних виробів з паперу та картону. Конструювання об'ємних виробів з аркуша паперу, поділеного на 9; 12; 16 частин. Методика виготовлення об'ємних виробів із картонних і напівкартонних конусів. Методика виготовлення об'ємних виробів із картонних і напівкартонних циліндрів. Особливості виготовлення об'ємних виробів з паперу та картону. Методика виготовлення об'ємних іграшок із конусів, циліндрів. Виготовлення виробів у техніці «пап'є-маше». Витинанки. Методика навчання дітей 5-6-річного віку витинанню. Технологія виготовлення витинанок. Особливості виготовлення виробів у техніці «пап'є-маше».</p>			
<p>Тема 7. Художньо-конструктивна діяльність дошкільників з природними матеріалами Характеристика особливостей конструювання з природного матеріалу в ЗДО. Способи заготівлі природного матеріалу для художньо-конструктивної діяльності дітей. Методика роботи з соломою в ЗДО. Особливості виготовлення виробів з природних матеріалів. Аплікування з рослинних матеріалів. Прийоми заготівлі листя, квітів, соломи (технологія обробки, зберігання, підготовка до роботи). Конструювання об'ємних виробів. Конструктивні, декоративні особливості природних матеріалів. Мистецтво виготовлення «екібани».</p>	2	2	5
<p>Тема 8. Робота з викидними матеріалами Особливості художньо-конструктивної діяльності з викидних матеріалів дітей старшого дошкільного віку. Методика виготовлення виробів з викидних (виробів, які втратили первинне призначення) матеріалів. Класифікація матеріалів для художнього конструювання дошкільників з викидних матеріалів. Педагогічні умови творчої активізації дітей</p>	2	2	5

дошкільного віку.			
<p>Тема 9. Тканини, волокнисті матеріали Властивості тканини та волокнистих матеріалів. Ознайомлення дітей дошкільного віку з прийомами роботи з тканиною, волокнистими матеріалами. Методика ознайомлення дітей 5-6-річного віку з килимарством, художнім ткацтвом. Виготовлення м'якої іграшки. Види тканин. Виробництво і застосування тканин. Основні ручні шви: «через край», «вперед голка», з'єднувальні декоративні шви. Розкрій тканини. Виконання викрійки. Технологічна послідовність виконання виробів. Вишивка, ручне плетіння, ткацтво з дітьми дошкільного віку. Національні особливості української народної вишивки: характер, колірне вирішення, орнаментальні мотиви, композиція. Методика ознайомлення дітей старших дошкільників віку з декоративним плетінням і ткацтвом. Виготовлення дітьми виробів з текстильних матеріалів.</p>	2	2	5
<p>Тема 10. Дитячий дизайн: види та характеристика. Художнє оформлення ЗДО як чинник творчого розвитку дошкільників Дитячий дизайн як засіб естетичного виховання та соціалізації дошкільника. Види дитячого дизайну, їх характеристика. Інтер'єр закладу дошкільної освіти. Особливості художнього оформлення закладу дошкільної освіти.</p>	2	2	5
<p>Тема 11. Організація роботи гуртка художньо-конструктивного змісту з дітьми дошкільного віку Гурток як форма організації художньо-естетичного розвитку дітей дошкільного віку. Художньо-естетичне спрямування змісту гурткової роботи в сучасних ЗДО України. Організаційно-педагогічні умови гурткової діяльності з дітьми в умовах сучасного закладу дошкільної освіти. Забезпечення педагогічних умов гурткової роботи художньо-конструктивного змісту зі старшими дошкільниками. Планування гурткової роботи художньо-конструктивного змісту в закладах дошкільної освіти.</p>	2	2	5
ЗАГ.:	18	22	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни	
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	З урахуванням Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти в університеті https://nmv.pnu.edu.ua/wp Вид контролю – залік. Максимальна оцінка – 100 балів (оцінки за практичні заняття - 40 балів, включають контрольну роботу (тести) - 20 балів, творчі роботи – 20 балів, самостійну роботу - 20 балів).
Вимоги до письмових робіт	Проект з теми за вибором – оцінюється самостійність виконання, аналіз та міркування. Здобувачі ВО виконують контрольну роботу у формі тестування, яке розміщене на сайті дистанційного навчання https://d-learn.pnu.edu.ua (для денної – на занятті, для заочної – за 10 днів допочатку сесії)
Семінарські заняття	Робота на кожному практичному занятті складається з підготовки питань, запропонованих у плані заняття, та виконання завдань, запропонованих для самостійної роботи. За умови успішно виконаного завдання в повному обсязі за одне заняття здобувач отримує макс. 5 б.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % завдань, пройдено тестування.
Підсумковий контроль	Форма контролю - залік форма здачі - комбінована

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи: виконуються з використання цифрових технологій та з посиланнями на джерела (з урахуванням вимог до виду роботи).
Академічна доброчесність: Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (нова редакція). <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/>

Відвідування занять Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове

Пропущені заняття здобувач відпрацьовує, індивідуально виконуючи передбачену у плані лекційного чи практичного занять роботу. Для цього використовуються:

- усне опитування;
- перевірка продуктів декоративної діяльності дошкільників;
- перевірка письмових завдань;
- заслуховування і перегляд відео презентацій;
- перевірка виконаної, передбаченої програмою курсу самостійної роботи (рекомендаційних плакатів, лепбуків, проєктів тощо).

Неформальна освіта: Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора No 672 від 24.11.2022 р.) <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція). URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovo%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf (дата звернення: 08.11.2021).
2. Безпала С., Безпала М., Губко М. Розвиток конструкційних здібностей дітей за допомогою конструкторів LEGO Education. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2018. № 8. С. 51–56.

3. Борин Г. В. Діяльнісний підхід у професійній підготовці майбутніх педагогів до творчої художньо-конструктивної діяльності з дітьми дошкільного віку. *Освітній простір України* : науковий журнал. 2019. Вип. 14. С. 57-63. <https://doi.org/10.15330/esu.1.52-58>
4. Борин Г. В. Педагогічні умови організації художньо-конструктивної діяльності дітей дошкільного віку в умовах ЗДО. *Молодь і ринок*. 2021. № 9 (125). С. 37-42. <https://doi.org/10.24919/2617-0825.9/195.2021> <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2021.243890>
5. Борин Г. В. Професійна підготовка студентів до художньо-конструктивної діяльності з дітьми дошкільного віку засобами педагогічної практики. *Академічні студії*. Серія : Педагогіка. 2021. № 1 (3). С. 181-186.
6. Marchii-Dmytrash T., Boryn G. Professional training of future educators for the usage of ethnological-aesthetic means in work with children of senior preschool age. *Journal of Vasyli Stefanyk Precarpathian National University*. Pedagogy, 9 (1) (2022), P. 123-130. <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/jpnu/article/view/6176>
7. Борин Г. В. Розвиток творчого потенціалу майбутнього вихователя у процесі підготовки до керівництва художньо-конструктивною діяльністю дітей дошкільного віку. *Перспективи та інновації науки*. Серія : Педагогіка, Психологія, Медицина. 2022. № 4 (9). С. 51-64. <https://sci.ldubgd.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/10150/1/50-119-PB.pdf>
8. Борин Г. В. Науково-педагогічні передумови підготовки майбутніх вихователів до керівництва творчою художньо-конструктивною діяльністю дітей дошкільного віку. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2022. № 82. С. 155-159. http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2022/82/82_2022.pdf
9. Борин Г. В. Передумови становлення художньо-конструктивної діяльності дітей дошкільного віку: психолого-педагогічний аспект підготовки майбутнього вихователя. *Інноваційна педагогіка*. 2022. № 47. С. 131-136. http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2022/47/47_2022.pdf
10. Борин Г.В. Марчій-Дмитраш Т.М. Професійна підготовка майбутніх вихователів до формування предметно-практичної компетентності дітей дошкільного віку засобами міждисциплінарної інтеграції. *Перспективи та інновації науки*. Серія : Педагогіка. 2022. № 7(12). С. 83–94. <http://repository.vsau.org/getfile.php/32051.pdf>
11. Ботюк О. Ф. Конструювання з паперу методом оригамі: навч.-метод. посібник. Тернопіль: Богдан, 2019. 64 с.
12. Голота Н. М. Особливості конструктивно-моделювальної діяльності дітей дошкільного віку. *Дитячий садок*. Мистецтво. №2, 2018. С. 34-37.
13. Горбатих В. Конструювання: технології розвитку. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2019. № 1. с. 67 – 70.
14. Грицкова Ю. В. Розвиток творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку засобами LEGO-конструювання. *Інноваційна педагогіка*: зб. наук. праць. Одеса: Причорноморський науководослідний інститут економіки та інновацій, 2019. Вип. 12. Т.2. С. 106–109.
15. Грицюк І.М. Арт-терапевтичні технології та їх вплив на формування творчої позиції дошкільників. Warszawa: Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour», 2016. С. 79-82
16. Єськова Т. Л. Підготовка майбутніх педагогів до керівництва художньою працею в закладах дошкільної освіти. *Іноватика у вихованні*. 2018. Вип. 7(1). С. 117-124.
17. Єськова Т. Підготовка майбутніх вихователів до керівництва художньо-творчою діяльністю дітей дошкільного віку. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. Вип. 2, 2021. С. 60-66.
18. Забавні історії з 3-Д квілінг. / Шквиря Ж.Ю. Донецьк, 2019. 64 с.
19. Іграшки з паперу / Шквиря Ж.Ю. Донецьк, 2019. 64 с.
20. Калуська Л. В. Комплексна програма розвитку, навчання та виховання дітей дошкільного віку «Соняшник». Тернопіль: Мандрівець, 2014. 144 с.

21. Костак А.І., Молнар Т.І. Навчання дошкільників трудовим навикам та вмінням в процесі художньої праці. Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції: збірник тез доповідей V Міжнародної науково-практичної конференції, 21-22 жовтня 2021 р., Мукачево / Ред.кол.: Т.Д. Щербан (гол.ред.) та ін. Мукачево: Вид-во МДУ, 2021. 348 с.
22. Майструємо з ниток і тканини / Пломер А. Л. Харків, 2019. 31 с.
23. Матвієнко С. І. Художня праця та основи дизайну: навчальний посібник. Ніжин: Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2016. 201 с.
24. Матвієнко С. І. Виховання працелюбності в дітей старшого дошкільного віку в процесі занять художньою працею. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка*. Сер. : Педагогічні науки. 2018. Вип. 2(1). С. 17-24. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vgnpu_2018_2\(1\)_4](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vgnpu_2018_2(1)_4).
25. Микуліна А.К., Лакатош О.Я. Особливості навчання конструюванню з різних матеріалів старших дошкільників. *Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції*: збірник тез доповідей V Міжнародної науково-практичної конференції, 21-22 жовтня 2021 р., Мукачево / Ред.кол.: Т.Д. Щербан (гол.ред.) та ін. Мукачево: Вид-во МДУ, 2021. 348 с.
26. Моргунова К. Забавні саморобки з природних матеріалів. Донецьк, 2019, 64 с.
27. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / О. І. Білан ; за заг. ред. О. В. Низьковської. Тернопіль : Мандрівець, 2017. 256 с.
28. Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 01 – «Освіта/Педагогіка», спеціальність 012 – «Дошкільна освіта». URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/11/22/2019-11-22-012doshkilna-B.pdf>.

Викладач: доктор педагогічних наук, професор

Галина Василівна БОРИН